

"SLUŠOVICKÁ MAFIE" V AKCI

O mnoha finančních machinacích agrokombinátu JZD Slušovice byly zmínky už v několika předešlých částech. V těch posledních se pak čtenáři seznámili také s množstvím zajímavých dokumentů. Například s "podivnou" novelizací trestního zákona v květnu 1990, podle níž trestné činy tohoto "podivného" družstva se staly nepostizitelnými, či s přípisem hospodářské kriminálky z Jihomoravským krajem, s dopi-

sem tehdejší Zemské úřadovny FIS nebo návrhem bývalého Úřadu na ochranu ústavy a demokracie... Nejenže nikdo s oněmi podněty neuspěl a odpovědná místa na ně nereagovala, naopak návrh na rozpracování a zdokumentování nelegálních transakcí slušovického družstva a jeho pohrůků byl vedením nové kontrarozvědky přímo "smeten ze stolu".

(Pokračování z minulého čísla)

Na jedné straně tedy špatná rozhodnutí, líná povaha a mnohdy i chyby prezidenta republiky, Federálního shromáždění, České národní rady a české a federální vlády resp. jejich jednotlivých ministerstev. Na druhé straně pak neschopnost, mnohdy přímo nechuť bezpečnostních orgánů, policie, bývalé prokuratury a soudů. Často dokonce úmysl co nejdříve brzdit vyšetřování. A díky tomu všemu zůstávají nejen nové, ale hlavně ty staré počiny "slušovické mafie" dosud, víc než pět let po 17. listopadu 1989, nepotrestány. Pro konkrétní ilustraci nemusíme chodit daleko: Připomeňme si například jeden starý případ, který se táhne už víc než deset let...

Část VII.

Všechno ale vlastně začalo mnohem dřív. Pravděpodobně už někdy v roce 1983, kdy finanční odbor tehdejšího Jihomoravského KNV Brno provedl namátkově běžnou kontrolu zemědělské daně za zdaňovací období let 1980 až 1982. Pochopitelně se zjištěnými nedostatky, které nařídil odstranit. Dne 12. prosince 1988 se do slušovického družstva "nastěhoval" pro změnu finanční odbor ONV Gottwaldov (dnes Zlín): se stejným závěrem, navíc však s výsledným doměrkem k zemědělské dani včetně penále za zdaňovací období roku 1987 v celkem minimální částce 145.764 korun.

ZPRÁVA O JEDNÉ DAŇOVÉ KONTROLE

Další kontrola nastoupila do agrokombinátu JZD Slušovice ve dnech 10. května až 6. července 1989 s ci-

lem prověřit namátkovým způsobem odvod zemědělské daně za období let 1986 až 1987 (podle zákona 103/1974 Sb. ve znění zákonů č. 154/1976 Sb., č. 62/1977 Sb. a č. 113/1979 Sb.). Jenomže, tady to už bylo poněkud horší. Oficiální zpráva z 28. září 1989 totiž o tom říká následující:

"Namátkovou kontrolou správnosti vykázaného bilančního zisku za rok 1986 bylo zjištěno, že organizace (čili JZD AK Slušovice, pozn. autor) nesprávně zvýšila náklady tím, že v rozporu s ustanovením § 15 odstavce 2 vy-

10 miliónů 367 tisíc 318 korun, interiér motorestu, kde se jednalo o 2.372.462 Kčs, interiér hotelu Slušovice - 10.816.650 Kčs, podnikový institut vzdělávání - 6.653.794 Kčs, parkoviště hotelu Všemina - 1.277.784 Kčs, a další... Celkem tedy agrokombinát Slušovice v uvedeném období okradl státní pokladnu na daních ze zisku včetně deseti procentního zvýšení o 39 miliónů 332 tisíc 644 korun.)

Obdobné disproporce ve vykázaném bilančním zisku zjistila kontrola

hlásky č. 120/1985 Sb. o financování reprodukce základních prostředků v JZD a v rozporu se směrnicemi k účtové osnově hospodářské organizace ve znění platném pro zemědělské organizace financováním některé investiční akce z provozních prostředků; tím si záměrně snížila základ daně ze zisku o částku 76 miliónů 717 tisíc 109 korun."

(Jednalo se například o motorest Zádveřice, kde hodnota investic ve vlastní režii, které zkrátily zisk, činila

také v roce 1987. Pochopitelně, "rozkrádání" mělo stejné důvody a stejný "pracovní postup". Pouze snížení základu pro výpočet daně ze zisku bylo o hodně větší. Dělo už totiž 158 miliónů 439 tisíc 888 korun. A o jaké stavby šlo v tomto případě? Teba o výrobní halu mikroelektroniky I, kde hodnota investic ve vlastní režii, které krátily zisk, činila 29 miliónů 402 tisíce 474 korun, komunikací Slušovice-Lípa (25.924.279 Kčs), bytovnu Dešná (14.144.851 Kčs), stavební dvůr Praha

(923.279 Kčs) atd. Dohromady v tomto případě činil dodatečný odvod, tedy i s příslušným desetiprocentním zvýšením, 93 miliónů 696 tisíc 811 korun. O tolik totiž Slušovice svévolně zkrátily daň ze zisku...

Konečně, v následujícím roce ono úmyslné snížení základu pro výpočet daně ze zisku dosáhlo částky 174 miliónů 281 tisíc 312 korun. Pochopitelně opět z důvodů výše uvedených. Další 42.093.782 Kčs musíme odpočítat proto, že JZD "v rozporu s ustanovením směrnic k účtové osnově pro zemědělské organizace porušilo zásadu časové a hospodářské souvislosti nákladů a výnosů tím, že některé přijaté faktury za dodávky uskutečněné v roce 1987 začítavalo nesprávně do nákladů roku 1988."

(Totéž bylo ovšem realizováno o rok později, kdy do zúčtovatelného období 1989 bylo ve fakturách převedeno protiprávně 782.502 Kčs. Takže docent ing. František Čuba, CSC., a jeho společníci připravili v roce 1988 stát na daních už o 130.582.805 korun, což s deseti procentní přírůzkou dělá 143 miliónů 641 tisíc 086 korun. Vedle chybné fakturace se nesprávné účtování "vztahovalo například na investiční akce inseminací stanice býků Trnava, kde se jednalo o 18.107.818 Kčs či Dopravní podnik Lhotsko s 8.086.085 Kčs nebo závod SPF Halenkovice s 9 milióny 737 tisíci 711 korunami...")

Suma sumárum, jestliže to shrneme, za období let 1986 až 1988 JZD agrokombinát Slušovice tím, že záměrně snížil daň ze zisku o sumu 452 miliónů 314 tisíc 091 korun, ošidil státní pokladnu na daních ze zisku o 276.670.361 Kčs, pochopitelně bez započtení desetiprocentního penále.

(Slušná částka, ne? Vlastně, když vezmeme v úvahu, a z prověřkových protokolů to přímo vyplývá, že to vše

Konečně, velké závady se také zjistily v archivaci účetních písemností, která v podstatě centrálně neexistovala. "Knihy vydaných a došlých faktur za rok 1988 byly předloženy ke kontrole neuplné..." Anebo: Organizace neprovádějí dokladovou inventuru pohledávek... A další nesrovnalosti, na ně prověrka přišla.

(A ještě jedna zajímavost: "Kontrolnímu orgánu se nepodařilo ověřit, zda účetnictví organizace jako celku je úplné. Ke kontrole totiž nebyl předložen organizační řád ani jiné schválené organizační směrnice, které by obsahovaly vnitřní organizační členění družstva, zejména názvy a počet samostatně účtujících jednotek, dále působnost útvarů i vztahy mezi nimi." Není to podivné? Či jinak. Nepřipomíná to spíš snahu slušivického vedení nepřipustit, aby někdo mohl nahlédnout do systému jejich hospodaření? Ne po 17. listopadu 1989. Ale už tehdy, v letech osmdesátých. Ostatně, pečlivý čtenář si jistě vzpomene na návrhy, které v této souvislosti už v roce 1990 předkládali pracovníci nově se tvořící kontrolovédky a jež byly tehdy na pokyny shora "smeteny" se stolu...)

PRO NĚKOHU PRÁVO NEPLATÍ

Závěr zprávy o kontrole odvodu zemědělské daně agrokombinát JZD Slušovice byl jasný: osmáct závažných nedostatků, u každého příkaz k odstranění, pochopitelně s pevným termínem, do kdy o má být realizováno. Předběžné projednání uvedených výsledků mezi prověřkovou komisí finančního odboru jihomoravského KNV a vedením družstva bylo dohodnuto na 1. září 1989: Pánové docent ing. František Čuba, CSc., a jeho odpovědní podřízení se však bez udání důvodů nedostavili. Prostě, ignorovali závěry revize. Akceptovali až další projednávání dokumentu dne 28. září 1989, kdy agrokombinát Slušovice zastupovali předseda JZD docent ing. František ČUBA, CSc., ekonomický náměstek docent ing. František TRNKA, CSc., (od počátku roku 1990 předseda Čs. strany zemědělské, později také předseda Liberálně sociální unie a poslanec ČR, resp. dnes Parlamentu České republiky), ředitelka plánovacího odboru

Slušovice se říká: "Automatizované zpracování účetnictví organizace neodpovídá ASŘ zemědělského podniku, vypracovanému Ústavem racionalizace řízení a práce a platnému pro celou ČSSR..." Konkrétních příkladů lze uvést v této souvislosti víc než dost. Treba: Družstvo převážnou část stavebních investic, modernizací, rekon-

struční a oprav účtovalo v nesprávných položkách. V rozporu s účtovou osnovou a směrnici k ní pak organizace ve značném rozsahu účtovala faktury dodavatelů za práce, služby a dodávky do jiného časového období, s kterým tyto výkony nesouvisely. Dále bylo kontrolováno vystavených faktur zjištěno porušování právních předpisů. Například jedno středisko JZD "ve velkém rozsahu několika miliónů korun vystavilo v prosinci 1988 dodací listy na dodávky výrobků ze skladu výrobků. Když zboží podle dodacích listů opustilo organizaci, nebyla tato skutečnost na uvedeném středisku účetně podchycena a výrobky byly nadále účetně vedeny na skladě... Účetně došlo k jejich vyskladnění až lednu 1989, tj. v jiném časovém, hospodářském a účetním období."

tření k nápravě nedostatků" - vypočítává dohromady osmnáct...)
Mezi nejprekvapivější zjištění patří zajímavý fakt: "Ze čtvrtletních výkazů o výsledku hospodaření zemědělských organizací podle činnosti vyplývá, že u JZD Slušovice je k 31. prosinci 1986, 31. prosinci 1987 a 31. prosinci 1988 celková rostlinná i živočišná výroba ve vše-

struční a oprav účtovalo v nesprávných položkách. V rozporu s účtovou osnovou a směrnici k ní pak organizace ve značném rozsahu účtovala faktury dodavatelů za práce, služby a dodávky do jiného časového období, s kterým tyto výkony nesouvisely. Dále bylo kontrolováno vystavených faktur zjištěno porušování právních předpisů. Například jedno středisko JZD "ve velkém rozsahu několika miliónů korun vystavilo v prosinci 1988 dodací listy na dodávky výrobků ze skladu výrobků. Když zboží podle dodacích listů opustilo organizaci, nebyla tato skutečnost na uvedeném středisku účetně podchycena a výrobky byly nadále účetně vedeny na skladě... Účetně došlo k jejich vyskladnění až lednu 1989, tj. v jiném časovém, hospodářském a účetním období."

(Tady jeden malý dodatek: Členové kontrolní skupiny požádali vedení střediska o písemné vysvětlení uvedených machinace. Zbytečně. Prostě, bez udání důvodu bylo odmítnuto. Stejným způsobem se pak zachovali i vedoucí pracovníci družstva...)

Ale, vraťme se k našemu tématu, tedy k opatřením, týkajícím se nápravy nedostatků. Hned v úvodu této části Zprávy o kontrole v JZD

SOUDRUHY, KOLIK VY BERETE?

částka, kdyby se prověřovalo úplně všechno a správně, by mohla dosahovat hezkých pár miliard korun...)

PODVODY A CHYBY V ÚČTECH

Ano. Tak lze charakterizovat výsledky namátkové kontroly agrokombinátu JZD Slušovice, kterou jsme rozebrali v předešlých řádkách. A závěr? Vlastně, mohli bychom vytipovat hned dva. Ten první konstatoval, že "prověřkou došlo ke změně základu daně zemědělské ze zisku, a proto organizace provede do jednoho měsíce od vydání platebních výměrů nový počepčet dodatkového odvodu ze zisku z přidruženého výroby a podá příznávní u finančního odboru ONV Gottwaldov." (Ve druhém se pak psalo: "...Nedostatků zjištěné kontrolou finančního odboru Jihomoravského KNV v roce 1983 nebyly odstraněny a ve značném rozsahu nadále přetrvávají... Citovaná zpráva uveřejněná instituce ze dne 28. září 1989 jich ve své čtvrté části - "Opa-

ch uvedených letech vysoce ztrátová: Například zisk rostlinné výroby za rok 1987 činil minus 14 miliónů 582 tisíc korun, zisk živočišné výroby ve stejném období pak minus 14 miliónů 55 tisíc korun, ztráta tedy souhrnně v daném roce obnášela 28 miliónů 637 tisíc korun."

(Zdá se, že tedy členové finanční prověřkové komise nechtěně poukázali na základní problém celého agrokombinátového, ve světě tolik proslavovaného a oslavovaného monstra: Toňůž, že se slušivické družstvo už delší dobu před 17. listopadem 1989 věnovalo úplně něčemu jinému, než mělo. Jinak řečeno, zemědělská činnost se zřejmě stala pouze zástěrkou k jiným, mnohem výnosnějším "podnikatelským" aktivitám. A chyby v účetnictví byly možná záměrně s úmyslem cosi zakrýt, odvést pozornost někam úplně jinam...)

ru Jana KODOVSKÁ, ředitelka odboru ekonomika podnikového účetnictví Filomena MARCOŇOVÁ a ředitelka odboru ekonomiky práce a investic Milada ŠTAJNAROVÁ. A jako jeden všichni s předloženou zprávou nesouhlasili. Prý jsou některé její body nepravdivé, a vůbec, závěry neodpovídají skutečnosti...

(Finanční odbor Jihomoravského KNV Brno námítky JZD AK Slušovice posoudil a všechny je odmítl: Po dohodě s podřízeným finančním odborem ONV Gottwaldov byly následujícího dne vystavěny platební výměry za období let 1986 až 1988 na částku 209 miliónů 967 tisíc 382 korun: Spolu s dodatkovým odvodem ze zisku z přidružené výroby, který měla organizace sama přiznat a neučítat tak, doměrek z kontroly činil celkem 264 miliónů 651 tisíc 54 koruny.)

Za normálních okolností by celá záležitost tady skončila: Ne však u tehdejšího vedení slušovického družstva, které nebylo zvyklé, aby se mu někdo stavěl na odpor. Proto už 12. října téhož roku podává agrokombinát JZD Slušovice jménem svého předsedy docenta ing. Františka Čuby, CSC., odvolání: Je adresováno finančním odborům Jihomoravského KNV a ONV Gottwaldov a obsahuje 14 listů příloh. Ovšem, "čert nikdy nespí": Takže hned dne 3. listopadu 1989 píše pro jistotu ekonomický náměstek družstva docent ing. František Trmka, CSC., přímo předsedovi KNV Brno ing. Ladislavu Trojanovi, CSC., "pouliční dopis..."

("V příloze posílám žádost o zmírnění výše dodatkového daňového odvodu. Prosim Vás, abyste ještě jednou zvážil dopady, které by mělo na podnik původní rozhodnutí...")

Jenomže, pan docent ing. František Trmka, CSC., byl tehdy pouhý náměstek předsedy JZD a nikoliv pozdější předseda Čs. strany zemědělské a ještě později univerzitní profesor a předseda parlamentní Liberální sociální unie a poslanec Parlamentu České republiky. Dopis od docenta ing. Františka Čuby, CSC., měl tehdy přece jen větší váhu, předseda Jihomoravského KNV soudruh Trojan na předsedu "světznámého" JZD soudruha ing. Čubu dá určitě víc.

Dopis do Brna nese rovněž datum 3. listopadu 1989 a vedle jistého nátlaku ("v úhrnné částce doměrku jsou však zahrnuty položky, u nichž nebylo přihlédnuto k opodstatněnosti námitek ze strany JZD a představují řešení některých politických, společenských a hospodářských problémů...") stojí za to citovat jeho konec:

"Prosim Vás proto, soudruhu předsedo, o posouzení uvedených okolností a snížení částky dodatečného odvodu na únosnou míru. Původně stanovená výše odvodu by vážně poškodila hospodářský rozvoj podniku, ale i celého okresu a kraje: Náš podnik se podílí na odvozech zemědělských podniků kraje více než jednou třetinou..."

(Zdá se, že předešlý text včetně citací z dopisů pánů docentů Trmky a Čuby nepotřebuje komentáře. Ale piece jen: Korespondence vedená

ru neobsahuje běžné náležitosti: vyplnění rubrik naše značka, vaše značka, jednací číslo... Prostě, bez jakýchkoliv identifikačních znaků.)

Termín závěrečného projednání odvolání agrokombinátu JZD Slušovice byl po vzájemné dohodě stanoven na 27. březen 1990. Vzhledem k tomu, že intervence u předsedy Jihomoravského KNV měla zřejmě úspěch, dodatečné odvody byly éšečně zmírněny. Takže doměrek z daňové kontroly činil dohromady už jen 246 miliónů 262 tisíce 712 korun. Podle přípisu finančního odboru Jihomoravského KNV ze dne 16. listopadu 1990 (Fin 3/2029-178-Va), zaslánoho krajské prokuratuře v Brně, "doměřená zemědělská daň ani dodatkový odvod nebyly dosud organizací uhrazeny, ne-

ků běžné daňové kontroly oznámení Okresní prokuratuře ve Zlíně pro podezření ze spáchání trestních činů ve věci hospodářské kázně bývalého agrokombinátu JZD Slušovice. Pochopitelně, s negativním závěrem: Slušovické družstvo je prý čisté, jak "padlý sníl", tvrdí usnesení prokuratury (Po 116/9, Zlín 12. 2. 1991). Tedy nepřijí řečeno, očisťuje je novelizace trestního zákona a hospodářského zákoníku. Čili "skutečnosti, které by mohly zakládat podezření některého z trestních činů proti hospodářské kázně... konkrétně porušování povinností při nakládání s finančními prostředky, je nutno v této době posuzovat dle ustanovení § 127 odst. 1, 2 tr. zákona ve znění po novelizaci..."

(Kolikrát už jsme se s tím u slušovického družstva setkali? Vždycky, když se něco závažného našlo, zasáh-

kolem tohoto případu ze strany slušovického družstva má jednu zvláštnost. Vlastně dvě. Hlavička dopisního papíru nese označení JZD Slušovice, nositel Řádu práce, podnik 25. výročí osvobození ČSSR Sovětskou armádou, podnik 30. výročí vzniku Komunistické strany Československa. Tyhle tituly tenkrát nedostával nikdo zadarmo. A spíše byly udělovány za politické než hospodářské zásluhy. Daleko zajímavější však je, že ani jeden úřední list papi-

bof finanční odbor ONV ve Zlíně (dříve Gottwaldov, pozn. autor) poskytl na žádost družstva JZD AK Slušovice odklad placení do 31. prosince 1990."

Dohra celého případu ale nespočívala v tom, jestli družstvo uhradilo či nikoliv finanční částku, o kterou se snažilo v uplynulých letech okrást státní pokladnu. Podstata nakonec tkvěla v čemsi úplně jiném: Finanční odbor bývalého Jihomoravského KNV podal na základě výsled-

la "jako by záchrakem" polistopadová novelizace trestního zákona a vinici, vedoucí funkcionáři agrokombinátu, unikli odpovědnosti a trestu. A když by náhodou přece jen něco "nevyslo", je stále ještě po ruce do dnešního dne platná a v mnoha směrech záhadná amnestie prezidenta republiky z 1. ledna 1990.)

(Pokračování příště)
Jiří F. PILOUS